

Muhabbetin Dört Çeşidi

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Bugünkünün arasında ne büyük yıkıntı mı var, ne var bilmem artık. Bu tedbirin en güzel neticesi siyasette belli ediliyor. Siyasette de ittifak ederler. Ayrılık olmaz. Benim düşüncem bu, ötekiler benim düşüncem bu, yok. Herkes bir düşünce üzerine el birliği yapar. Çünkü bak şiddet de de birleşiyorlar. Her şeyde birleşiyorlar. Siyasette de birleşirler. Ayrılık olmaz aralarında. Bu "mükyâsül ahlâkın" sözü bunlar. Biri de mükâfat. Sıla-i rahîm. Dördüncüsü Sıla-i rahîm. Herkes akraba u taallukatını, akraba u taallukatını ziyarette ve onların ihtiyaçlarına yardımda el birliği yaparlar. Bırakmaz eşinin akrabasını muhtaç bir durumda. Akrabasını muhtaç bir durumda bırakmaz. Onların seviyesine ya kendi de iner, ya onları da kendi seviyesine çıkarmaya çalışır. Mükâfat. Beşincisi mükâfat. Adalet. Mükâfat. Bir ikram yapar birisi. Bir kahvemi içer misin? der. Bir kahve içirir sana. Senin de ona bir kahve içirmen lazım. Hatta senin ona iki kahve içirmen lazım. Bir misal yani. Bir ekmek yediriyor. Sen ona elinden geliyorsa, bir yedir de karşılık. Bir

yedirdikten sonra bir fazla daha yedirirsen, mükâfat buna diyorlar. Her türlü ikramın karşısında ikram edilmesi lazım. İkram olayım da hep bana ikram olunsun. Ben de vabeste olayım. uzak olayım buna ikramlardan, başkalarına ikramlardan bu mükâfat olmaz. Bunu bir misal olarak da bizim Bursa'mızın bir hatibi vardı. Rahmetli, Allah rahmet eylesin. Bursa'mıza da Erzurum'dan bir âlim gelmiş. Meşhur bir âlim. Bu Bursa'mızın hatibi olan, vaizi olan, aynı zamanda tüccar olan efendi pirinç yağ, peynir vs. komuş kabına götürmüş bu Erzurum'dan gelen Hoca Efendi'ye ikram olsun diyerekten. Efendim demiş, Bursa'mızın mahsulüdür, lütfen kabulünü rica ederiz diyerekten, bir takım güzel laflarla o hocanın, avv evladım demiş, biz bunu alamayız. Neden efendim?

Bunun karşılığını vermek lazım evladım. Aman efendim biz sizden bir şey istemeyiz ki. Yok evladım olmaz. Bunun karşılığını vermek de bize borç olur. Bizim de bunun karşılığını verecek kudretimiz yok. Binâenaleyh alamayız onu. Ne kadar rica etmiş bilmem neler etmiş. Olmamış. Efendim bir duanız şafi değil mi sizin. Biz sizden başka bir şey dilemeyiz. O

evladım o ağızda bizde yok ya, o ağızda bizde yok ya, sen çok bu işte gaflet ediyorsun. Mükâfat, bir müminin vazifesi. Hani kadınların bir tabiri vardır, bizde sizde yiyelim içelim bizde oynayalım. Yiyelim içelim bizde de oynayalım. Olmaz ki. Sizde yiyelim içelim, bizde de yiyelim içelim. Bizde yiyip içemiyorsak bu mükâfat olmaz. Adalet buradan karşılıklı denk olması lazım. Ne kadar mühim bir ders. Hüsnü şirket. Birincisi. E tabi bu iki el birbiriyle tutuşursa iyi oluyor. Tek olunca olmuyor. Bir iş yapacağımız vakitte birbirimizin yardımına muhtaçız. Senlen bir ortaklık yapalım biz. Yapalım.

Ne yapacağız?

İşte bal alacağız, satacağız. Kazanacağız ortak yarı yara bölüşeceğiz. Peki bunda hüsnü iştirak katiyen kazancımız neden ibaret oldu? Onu eksiksiz bölüşmek. Ben çok çalıştım ama ya. Gittim köylerden topladım da, getirdim de. Şunu yaptım da, bunu yaptım da. Çoğunu ben alayım da, azını sana vereyim. Bu olmaz. Bu için işte güzel bir ortaklık. Hatta güzel ortaklıkta güzel mesele aklıma geldi. İki kişi böyle ortaklama iş yapmışlar. Birisi yaşlıymış, birisi de gençmiş. Yaşlı demiş ki bu gencin ihtiyacı

çok. Evlenecek, çoluk çocuk sahip olacak, ev bark sahibi olacak. Ben hissemenden ona gizli gizli karıştırırmış. Çoğu onun olsun diyerekten. Genç de dermiş ki bu ihtiyardır. Çalışamaz bundan sonra artık. Binâenaleyh ben daha gencim. Benim kazancım, ümitlerim daha çok. O da kendi hissesinden onun hissesine uyurken karıştırırmış.

Neden?

İkisinin de bak birbirlerine niyetleri ne kadar hoş. Hüsnü iştirak mükâfatı. Hüsnü Gada. Adaleti de güzel olur. İnsanlar tabii her bir seviyede olmuyor. Olmayınca bazısının ihtiyacı oluyor. Birader efendi, benim beş bin liraya, on bin liraya bir ihtiyacım var, başım sıkıldı. Lütfeder misin diyor. Peki diyor. Bir ay müsaadeyle sana veririm diyor. Veriyor parayı.

Alabilmek için artık kavga mı edersiniz?

Mahkemelerde mi boğuşursunuz? Nasıl olur Allah bilir. Bunu hüsnü gaza, hiç. Günü geldi mi ne yapıp yapıp götürüp sahibine teslim etmektir. Sekizincisi de teveddüt. Yalnız bu hukuk böyle borcu vermekle değil de, bütün haklara böyle riayette. Bütün haklara riayette, hüsnü gada buna diyorlar, edai hukuk. Bütün hakları eda etmek. Sekizincisi

olan meveddet, herkesin dostluğunu arzu etmek. Herkesin dostluğunu arzu ve talep etmk. Herkesle iyi geçinmek, herkesi sevmek, herkesin de onu sevmesi. Meveddet burada oluyor. İnsanların da o insanı sevmesi, herkesin muhabbetini kazanması buna mutlakdır. Şimdi, insanlar birbirini sevmekte böyle yarıő ederken, bugünün insanı birbirinin aleyhinde elinden ne geliyorsa, mecmuasında mı, gazetesinde mi, sair Őeylerinde mi?

Gücü nasıl yetiyorsa bu adam Őu kadar fenadır, bu kadar fenadır diyebilecek cesareti bile elinde var. Bunun Müslümanlığı ile bunun Müslümanlığı ile, Müslümanlığı himaye edip de dostluk eden adamın arasındaki farkı bulmak mümkün mü?

O da Müslüman diyor, ben de Müslümanım diyor. Fakat Müslüman kardeşini yerip yıkmakta cemiyet içerisinde perişan bir hale sokmakta, bunu berbat bir hale getirmekte ne kadar yalanı, iftirası varsa hepsini seferber ediyor. Ben de Müslümanım diyor netice itibariyle. Öteki de dostluğunun iktizası, dost dostunda hata görmez. Dost, dostunda hata görmez. Dost, dostunda hata görüyorsa o dostluk dostluk değildir. Sadakat tezi baőta.

Dost, Dostluğunda hata görmez. Dost dostluğunda hata görüyorsa, aynası bozuk. Kendisinde bozukluk var. Çünkü *el mümin, mir'atül mümin*. Birbirinin aynası. Karşındaki aynaya bakıyorsun ki pis. O pislik sendendir. Aynaya bakınca kimi görür insan?

Kendini görür değil mi?

Kendi halini inkad ediyor ona. Sen zannediyorsun ki o. O değil, sen aziz kardeş. Mü'min denilen insan, dostunun aybını örten adama derler. Dostunun aybını açan adamın, mü'minlikteki nasibinde ne kadar olduğunu Allah bilir artık. Onun için muhabbeti dörde bölmüşler. Diyor ki, meveddet denilen muhabbet dörde bölünmüş. Birisi, anne ve babaya olan Muhabbet-i tabiiyye. Tabi doğduk, bizi baktı, büyüttü, yetiştirdi. Ona karşı sevgi vazifemiz. İnsanlığın da vazifesi, İslamiyet'in de vazifesi. Evvela anaya, babaya şey yapacağız, sevgimiz olacak. Bir insanın ki anası da babasına sevgisi yoktur, onun ne dostu sevgisi olur, ne Allah'a sevgisi olur. İkincisi, sohbetine muvaffak olduğumuz, tanıştığımız insanlar var ki, mesela Hazreti Ali Efendimiz'i görmedik de, bilmeyiz de. Ama kitaplarda eserini okuyoruz. Ha, peygamberin damadıymış. Şöyle güzelmiş,

böyle güzelmiş. Şöyle çalışmış, böyle çalışmış. Hazreti Ebû Bekir böyleymiş. Hazreti Osman, içimizde bir sevgi var oraya ya. Ama bin sene evvel dünyaya gelmişler, görmedik kendilerini. Görmediğimiz halde onların kitaplarından vs. lerinden onların güzelliklerini öğrenerek içimizden onlara bir muhabbet hasıl oluyor. İşte bu da ikinci ülfet ve muhabbet hasıl olan bir muhabbet oluyor. Üçüncüsü, gariplere muhabbet. Diyorlar ki filan yerde bir hasta var. Parası pulu da yok, garip adam. Evi barkı da yok. İçimizden bir acı doğuyor. Bu acı dolayısıyla onun yardımına koşuyoruz. Ona muhabbet ediyoruz içimizden, onun yardımına koşuyoruz. Bu da üçüncü bir muhabbet oluyor. Dördüncüsü de, efradı ailesi, aile muamelesi, zevciye diyorlar işte. Hanımıyla, çocuklarıyla olan muhabbet. Hüsn-ü imtizaç. Eve girersin tatlı dil güler yüzle. Evden çıkarsın tatlı dille güler yüzle. Ooo ne güzel olur o evin hali. Eğer eve gittiğin vakitte onun suratı asık, senin de suratın asıksa o ev olur adama cehennem. Nerede kalacak bu muhabbet?

Cehennem. Bu muhabbetlerin sonu Allah'a muhabbete bağlanır. Çünkü ananın babanın kıymetini biliyorsun. Ben bunlardan dünyaya

geldim, bak bana bu kadar da eziyet ettiler ama beni kim yarattı?

Anam babam yaratamadı ki beni. Yaratan kimdi bana?

Bu ruhu bana veren kimdi?

Bana bu akli zekayı veren kimdi? Bana bu kuvvayı, kuvvalar diyorlar, çeşit kuvvetleri verenler kim?

Allah.

Öyleyse sevginin asıl kime doğması lazım? Allah'a doğması lazım.

E bunu öğreten var kim? Resûlullah. Öyleyse Resûlullah'a da bir sevgi lazım ki, bana, anama bunu öğretiyor, Allah'ım, Peygamberimiz'e öğretiyor, Allah'ımı da öğretiyor, kitabımı da öğretiyor. Öyleyse ona da muhabbet vacip oluyor insanlara. Onun için; *Ve men yuti illahe ve rasulehu* . Allah ve Resulüne itaat. Ondan dolayı diyor ki Cenâb-ı Hak;

Kul in kuntum tuhibbûna(A)llâhe.

Eğer siz Allah'ı seviyorum dediğinizde sâdıksanız, biz Allah'ı seviyorum dediğinizde sâdıksanız, fettebi'ûnî, uyun bakın bana. Ne zaman ki bana uyarsınız O zaman muhabbetiniz ve sadakatiniz meydana çıkar. Demek ki bizim

muhabbet ve meveddet dediğimiz sevgi, Peygamber sallâllâhü aleyhi ve sellem'e uymaklığın neticesidir. Peygamber sallâllâhü aleyhi ve sellem'e uyamadıkça, O'na tabi olmadıkça, O'nun sünnen-i seniyyesini icra edemedikçe, laflar boşa gider. O ne güzel. *Fettebi'ûnî*. Bana uyun. *Yuhbibkumu(A)llâhu*.

Arkasında da Allah'ın sevgisi de sana gelir. Sen Allah'ı seviyorum diyorsun. Ama bana uymadıkça Allah'ın sevgisi sana gelmez. Allah'ın sevgisi sana gelmedikçe de sen Allah'ı sevmezsin. Allah'ı sevmemiz, Allah'tan bize gelecek sevgiye bağlıdır. O da Peygamberimiz'e, itaata bağlıdır.

Binâenaleyh.

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ
مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ
الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى

Meselü'l-mü'minîne fî devâddihim.

Müminlerin birbirlerini sevmelerindeki bu misal. Ve terâhumihim .Birbirlerine acıma da misal.

Ve teâtufihim. Birbirlerine ihsanda misal. *Meselü'l-cesed.* İşte cesettir ortada.

Cesedimizdir ortada yani. Bundan ibret alabilen insan, alır ibretini. Başka yere gitmeye lüzum yok. Bakalım kendimiz ne alemdeyiz. Nasıl ki gözümüz ağrırsa, dişimiz ağrırsa, bütün vücudumuz rahatsız oluyor da, bir Müslüman kardeş ıstırap içerisinde kıvrandığı vakitte biz ondan hisse kapamıyorsak, ona acıyamıyorsak Müslümanlığımız çok geride kalmış bir insanız. Bunun en güzel misali, dişimizi doktora gidiyoruz, dişim ağrıyor doktor bey diyoruz, oraya bir iğne vuruyor, dişimizi güzelce alıyor, haberimiz bile olmuyor. Hani acıyacak diye canımız hiç acımadı. Neden?

Oraya giren bir morfin hissimizi iptal etti, adamcağız da güzelce dişimizi aldı, elimize koydu. İşte bu hissin iptalidir ki, müminlerin birbirinden ayrılmaları. His iptal edilmiş, manevi his. Müminin birbirini sevememesi, birbirlerine olan ülfet muhabbetlerinin kaybolması, bu manevi irtibatın bozulması.

Allah kusurumuzu affetsin. Allah yolundan, Peygamber yolundan ayrılınca, o zaman morfin çok çok bir tesir eder.

Onun için;

Meselü'l-mü'minîne.

Müminlerin

misali, fî devâddihim, birbirlerini sevmeye, ve

terâhumihim , birbirlerine merhamette, ve teâtufihim birbirlerine ikram-ı ihsan da. Ama bir de var ki şimdi, mesela Allah göstermesin, Kıbrıs'ta şimdi dövüş oluyor. O dövüş esnasında tabi herkes can cana, baş başa mesela orada, kendini kurtarmaya çalışacak yahut nasıl vazifeleri varsa o vazifeleri yapmaya çalışacak. Orada artık başka şey düşünülmez. Orada birbirlerine yardım mecburidir. Bu başka. Bu, bunun içine girmez. Orada mecburiyet var. Etmezsen gideceksin sen de helâke. Onun için birbirine sarılacaksın ki, şuradan atlayalım diyerekten. Sarılamazsan ne sen atlayabilirsin, ne ben atlayabilirim. Düşman da bizim canımıza oturur. Orada mecburiyet var. Bu mecburiyetle değil bu. Kendiliğinden, içinden böyle sevinçle gelecek onu sevmek. Nasıl ki Peygamberimizi seviyoruz, Ebû Bekir Sıddık Hazretlerini seviyoruz, Hazreti Ömer'ül Fârûk adaletinden dolayı seviyoruz, Osman-ı Zinnureyn Efendimizin damadıdır diye seviyoruz. Ali Mürtezâyı Peygamberimizin damadıdır, amcasının çocuğudur diyerekten seviyoruz. Kızları, karıları, çocukları da böyle, hepsini de seviyoruz. Bu sevgi neden geliyor?

İçimizden geliyor.

Nedir ona getiren? İmanımız. Bu iman dolayısıyla olan sevgi ne ise, birbirimize olan sevginin de aynı şekilde tezahür etmesi lazım. Bu tezahüratı göstermiyorsak, bakın şimdi bu geçen dersteki bir şeyden.

a. Meveddet ve Terâhum

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا لَقِيَ الْمُؤْمِنَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ كَمَثَلِ
الْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

Meselü'l-mü'mini izâ lekiye'l-mü'mine fe selleme aleyhi ke meseli'l-bünyâni yeşüddü be'duhû be'dan. Rivayel-i Hatib'in an Ebi Musa'dan rivayetinde müminin bir misalini veriyor Cenâb-ı Peygamber yine. Birbirine karşılaştık. Karşı karşıya geldik. İki Müslüman, iki müminin. *Fe selleme aleyhi, "es-selamu aleyküm"* dedi birisi. Evvel veren efdaldır. Evvel kim verirse selamı, evvel vermek sünnettir. Selamı almak farzdır amma sünnet farz dan efdaldır. Çünkü onun selamı alması, senin selam vermen sebep oluyor. Onun için sünnet, buradaki sünnetin sevabı, onun farzından efdal oluyor. Binâenaleyh selamı verdi. Bu selam verişiyle iki Müslüman misali, *ke meseli'l-bünyâni*, bir binaya benzer ki, *yeşüddü be'duhû be'dan*, nasıl o taşlar

birbirine kenetleniyor da binayı teşkil ediyorsa, Müslümanlar da böyle birleşince, o bina şeklinde olurlar. Yıkılmaz. Birbirine bağlı taşlar, minareler bak kaç seneden beri durur.

Neden?

Taşlar birbirine kenetlenmiş, bir de demirle çemberlenmiş dururlar. O kadar rüzgarlar olur, fırtınalar olur, hareketler olurlar. Yine orada durur. Camilerimiz de öyle, elhamdülillah. Binâenaleyh müminin de tıpkı böyle olması lazım. Mümin bazen ekin tarlasına benzetilmiş. Rüzgar gelir, yatırır böyle. Yatar ama yine kalkar, dirilir. Bir şey olmaz ona. Yatmasıyla o ölmemiştir. Rüzgar yatırmış onu. Rüzgar bitince yine dikilir. Yahut yağmurlardan böyle yatar, sonra yine kalkar, dirilir. Binâenaleyh mü'minin misali, *ke meseli'l-bünyâni yeşüddü be'duhû be'dan*. Binanın taşlarının birbirine nasıl bağlanması lazımsa, bu demek, bina taşları birbirine nasıl bağlanmak lazımsa, şakulinde konmazsa taşlar, bina yükselince devrilir yine. Onu denk olaraktan gayet güzel surette ustavari yaparsan, o bina sağlam olur. Harcı da güzel konulduysa. E Müslümanın da tıpkı böyle olması, birbirine böyle sarılması lazım. Böyle

sarılırsanız imanınız, o muhkem binalar gibi yıkılmaz. Bünyanın mersus diyor. Yıkılmaz bir kal'a haline gelir Müslümanlar.

Nerede?

Fî devâddihim. Sevişme'de. İsa *aleyhisselam* cemaatine sormuş. Siz demiş gece uyurken kardeşlerinizi baktınız ki üstleri açılmış. Kış günü yatıyorlar, üstleri de açılmış. Ne yaparsınız demiş. Demişler ki örteriz. Yok demiş. Öyle yapmıyorsunuz. Daha açılan üstü daha fazla açıp avretlerinin de meydana çıkmasına sebep oluyorsunuz. Hayır efendim neden?

Demiş kardeşinin ayıbını meydana koymak Üstünü açmaktan daha beter. Üstünü açarsın üşür, sabahleyin de bir de havalar ısınır işte. Fakat aybın açılışıyla onun namusunu, pahimal oluşunu ödemenin imkanı yok Aziz kardeş. Sen bir kardeşini ayıp görüyorsan, kendinde kim bilir kaç karnesi var. Bir kere onu ört kendinde bakalım, benim ne kadar hatalarım var. Bana bir tanesini söyleseler, nasıl üzülürüm ben? Ben nasıl üzülürsem de o da öyle üzülecek. Orada on paralık bir fayda için o kardeşi bile namusunu, şerefini ihlal eder

derecede bir sürü yalanları da önüne katarak da. Nasıl Müslümanlık davası bu?

Allah muhafaza.

Ve terâhumihim. Birbirlerine acıma. Bu da muhabbetin icabıdır tabi. Birbirlerine acıma. İnsan anasını acır, babasını acır, kardeşini acır, dostunu acır, hayvanata acır. Fakat şimdi burada çok bir büyük şey var, ders var ki, bu memlekette Ermeni var, Rum var, Yahudi var, efendim, Süryani var, çeşit milletler var, şeytana tapanlar var, çeşit, ne yapalım, bunlar da Allahu Teâlâ'nın bilemediğimiz birçok hikmetler vardır ki muhtelif yaratmış. Bizi yarat, melekleri gibi bir çeşit yaratırdı da bizi. Ne günah işlerdik, ne fenalık yapardık, melek gibi idik.

Ama bundan kim bilir ne hikmetler var ki?

Rengimiz ayrı, gücümüz ayrı, bilgimiz ayrı, kuvvetimiz ayrı, hepsi ayrı. Bunlarda da Cenâb-ı Hakk'ın çeşit hikmetleri var. Şimdi memleketimizde bir sürü Yahudi varken hiçbir Yahudinin kapını çalıp da bir dilimi ekmek istediğini gördün mü sen?

Bu memlekette oturuyor işte, bir Yahudi gelip de bizim dükkanımıza veyahut evimize,

ben bugün açım, bana bir parça yardım edin dediğini görüyor musunuz?

Bu hepimizin gözü önünde. Ne Ermenisin de görüyoruz, ne Yahudisin de görüyoruz, neler onu da görüyoruz. Ama bizim Müslümana gelince, bu birbirini takip eder böyle. Her köşe başında bir tane muhtaç. Bu bizim birbirimize bağımızın kopuşundan ibaret. Kopulmuşun alameti yani. Bağımız kopmuş, onun alameti dağılıp perişan olmuşuz böyle. Ne zaman ki bu bina gibi böyle sıkı sıkı sarılsaydık, bunun içinde ufacık kum parçaları da var. Ama bak, ne güzel duruyor. Kocamanı da var. Ama ne güzel duruyor. Bir kere o bozuldu mu, gümbürtüye gitti miydi, ondan sonra felaketi sen seyret. Bunlardan ders almamız lazım gelirken, işte yine alamamak da fena bir hale. Bu meveddet dedikleri sevgi, netice âşkî doğuruyor. Bu sevgi, ışk diyorlar buna. O ışk, muhabbetin ifrat derecesinde, fazla muhabbetin neticesinde doğuyor. Hiç kolay, kolay bir şey değildir. Muhabbetin artık fazla derecesine sahibi tahammül edemiyor, içinden gelen harete ondan dolayı gayri ihtiyarı hareketler yapıyor. Gayri ihtiyarı istemeyerek bazı hareketlerinden geliyor ki, muhabbetinin

fazlalığının alâmetidir o. Ki o da adaletten kaymış demektir. Muhabbetin fazlalığı insanı sarhoş eder. Sarhoş olunca da insan kendi yaptığının farkına da varmaz. Allah esirgeye.

Mesela bu neydi?

En-el Hak diyen?

Hallâc-ı Mansûr. Bu muhabbetinin fazlalığından kendini kaybetti. Haberi yok kendinden. En-el Hak dedi, ben de Allah'ım dedi. Ben de Hak'kım dedi.

Neden?

Kendini kaybetti Allah'tan. Farkında değil kendisi. İfrat derecesine vardırırmış muhabbetini. Kendisini ortadan çıkarıyor. Her şeyi Allah olarak görüyor. O ifrattan dolayı da kendisi ne oldu?

İdama mahkum oldu. Yalan söylemedi. Söylediği yalan değil. Kendisi Allah'ın hak kuludur. Batıl kulundan değil. Ama öyleyken, sözü şeriata muhaliftir diyerekten idama karar verildi. Ne? İfrat. Muhabbetin ifrat derecesi. Bundan dolayı da sahibi mes'ûl olmaz ama. Mes'ûl olmaz. *Fe kezalik*. İşte bunun gibi. *El muminun yelzumu aleyhim en yekunu kenefsin vâhide*. Bütün müminlerin bir nefes gibi olması lazım. Bir can gibi olması

lazım. Nefesten murad can. Bütün müminlerin altı yüz milyon mu, sekiz yüz milyon mu, hepsinin bir adam gibi olması lazım. Bir adam neyse, altı yüzü de, yedi yüzü de o adam. Yani vücutta çok âzaâvar ya, bu çok âzâlar nasıl acıyı hep birden hissediyorlarsa, müminlerin de acıyı hissetmekte, birbirlerine yardım etmekte. Bak şimdi mesela çok yerlerden telgraflar geliyorlar, işte yardımımıza şunu yolluyoruz, yardımımıza bunu yolluyoruz. Acımıza iştirak etmek suretiyle. Eskiden beri bu müminler arasında ola gelen şeylerdir. Fakat fertlerin de buna iştirak lazım. Cemiyetler yapar, fertlerin de bunu yapması aynen lazım.

"İzâ esâbe ehadeküm musîbeh yantemu cemiuhum" Birisine bir musibet isabet ettiği vakitte bütün müminler ona gam ederler, acınırlar, hüznün, keder duyarlar. Adam bana ne demezler.

Daha.

"Ve yersudune izâ letaha". Onun derdini gidermek için çalışırlar. Yalnız yanmak para yetmez. Vah, vah, vah! Çok perişan bir haldeymiş. Allah yardımcısı olsun. Olmaz böyle. Onun izalesine çalışacak, onun derdi neyse, onun derdi ne? Nasıl doktor vücudun sıhhati

için çalışıyor, elinden geleni yapıyor da, maneviyatlı Müslümanlar da böylece birbirlerinin şeysi için çalışacaklar. Allah cümlemizi bu hakiki mü'minlerin zümresine ilhak etsin. Bu kolay bir şey değil kardeş. Bu *Lâ İlâhe illallâh*'taki sadakata bağlı. Şimdi yukarıda sadakat geçti ya, müminler birbirlerine olan muavenette* sadakatlerini gösterecekler. Sarılacak birbirine. Oh aman dostum dedi. Bu dostluktaki sadakati göstermek, *Lâ ilâhe illallâh*'taki sadakata bağlı. Eğer bu *Lâ ilâhe illallâh* candan çıkıyorsa, o zaman sarılır. O zaman sarılır. Eğer bu *Lâ İlâhe illallâh* dilden çıkıyorsa, bana ne der, canım Allah'ın bu kadar kulları var, ona da ben mi bakacağım?

Yâsin okurken, Yâsin'i görmüyormusun, gavurlara dediler ki o zamanki müşriklere, Kureyşlilere, Kureyş müşriklerine, ya bak bu fakirlere yardım ediniz.

Allah dururken biz mi yardım edeceğiz dediler?

Allah bize nasıl verirse ona da verir dediler. Çekildiler hep evlerine.

Olur mu bu?

Bu Müslümanın sözü mü?

Gavurun sözü bu. Bu müşrikleri bize Allah misal veriyor. Böyle birbirinize yardımcı, adam Allah ona da versin, ona da verir diye kendini daraya çekmek Müslüman'ın işi değil ki. Müslüman sarılacak ona da canı gibi. Canım elimiz kesilse Allah esirgeye.

Bir yanımızda bir yer olsa nasıl acınırız?

Kardeşimize de bu acıyı böyle hissetmekte. Onun için *Lâ ilâhe illallâh* demesi kolay değil ha. *Lâ ilâhe illallâh* demesi kolay değil ha. *Lâ ilâhe illallâh* demesi kolay değil. Lafı kolay. Ama manası itibariyle, onu düşünerekten yirmi dört harften ibarettir. On ikisi *Lâ ilâhe illallâh* da, on ikisi de *Muhammeden Rasûlullah*'tadır. Yirmi dört saatte, var gününde, bir *Lâ ilâhe illallâh*, yirmi dört saatin günahlarını siler. O kadar büyük bir nimettir. Bir *Lâ ilâhe illallâh*'ın ağırlığını, dünyanın günahlarını bir teraziye koysan, bizim değil. Dünyanın günahlarını bir teraziye koysan, *Lâ ilâhe illallâh*'ı da bir tarafa koysan, dünyanın günahlarını, dünyanın günahları onu kaldıramaz. O kadar büyüktür. Çünkü Allah kelâmıdır o. İmanın esasıdır o. Bizim değil o. Onun için onun şerefini, kıymetini bilmek bize düşer. Biz *Lâ İlâhe İllallâh* diyoruz. Nasılsa, bak

şimdi, *Lâ ilâhe illallâh*. Lâ şöyle gelir. İki çatallı. İllâhe illallâh. Onların birisini kaldırırsan, mâna olmaz. Mâna olmaz. Mâna bu 12 harfin bir araya gelmesiyle *Lâ ilâhe illallâh* olur. *Lâ ilâhe illallâh* nasıl bu 12'nin bir araya gelmesiyle imanın tekemmülü de *Muhammeden Resûlullah* diye 24 harfin bir araya gelmesiyle olur. 24 tane harf var orada. O 24 harfin bir araya gelmesiyle iman hasıl oluyor. O imanda sadakat dolayısıyla müminler birbirini sever ve birbirine bağlanır. Bunun kökü, *Lâ ilâhe illallâh*'ı çok demek, çok söylemek ve bunun Cenâb-ı Hak'tan, Ya Rabbi, hakikati imana beni ulaştır demek. Onun için şurada diyor ki, hakikati imana insanlar ilişemedikçe, mümin-i kâmil olamazlar. Hakikati imana ilişemedikçe, hakikati iman ne? Can birliği, kan birliği, İslâm birliği hep birlik. Bu hakikate erişemedikçe, imanda kemâl bulması mümkün olmaz.

Allah kusurlarımızı affeylesin.

Bunun arkasına geçelim bugün dersimiz. *Meselüllezi* bu kadar yeter inşaallah. Ama bunu Cenâb-ı Hak cümlemizin içine, bu laflarla olmuyor malum ya. Ne kadar bunu biz dinlemiştik senelerden beri. Ne kadar bir

kulağımızdan girer, öteki kulağımızdan da çıkar. Bu Behlül'ün lafı çok güzeldir. Nasıl kafaları toplamış böyle mezarlıklardan, dizelemiş evin etrafına, bu beş kuruşluk, on kuruşluk, elli kuruşluk, yüz kuruşluk, bin kuruşluk kafa diye yazmış. Behlül demişler, nedir bunlar böyle?

Bunun demiş kafasına bir taraftan girdi, bir taraftan çıktı, boş kafa demiş. Beş kuruş etmez bu bedava, al istediğin kadar götürür demiş. Allah o kafalardan etmesin kafalarımızı.

Bi hürmeti-l Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

